

Asia: Asia VN/25733/2021

Suomen digitaalinen kompassi, 2. luonnos

Kansallinen digikompassi kokonaisuutena

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Suomen Seutuverkot ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta Suomen digitaaliseksi kompassiksi. Keskitymme lausunnossa lähinnä digitaalisen infrastruktuurin osuuteen, jossa pääasiassa toimimme. Mielestämme Suomen digitaalisen kompassin tavoitteet ovat pääosin hyviä ja kannatettavia.

Suomen Seutuverkot ry edustaa 50 alueellista laajakaistayhtiötä ja 40 kannattajajäsentä. Jäsenten tavoitteena on edistää alueensa ja koko Suomen elinvoimaa laajakaistasaatavuutta parantamalla erityisesti ei markkinaehtoisilla alueilla osittain julkisella tuella. Jäsenyhtiöt ovat pääasiassa kuntayhtiöitä tai asiakkaidensa omistamia osuuskuntia, joiden ensisijainen tavoite ei ole voiton tuottaminen, vaan tuotot käytetään laajakaistasaatavuuden kehittämiseen. Jäsenyhtiöt ovat rakentaneet tähän mennessä laajakaistasaatavuuden 60 000 kotitaloudelle, yritykselle ja julkishallinnon toimipisteeseen. Jäsenten tavoite seuraavaksi 5 vuodeksi on saada kuitu rakennettua yhteensä 100 000 kiinteistöön. Tavoitteen toteutuminen edellyttää osittaista julkista tukea ei markkinaehtoisille alueille.

Seutuverkkojen mielestä Suomen digitaalisessa kompassissa pitäisi korostaa enemmän huippunopeuden tietoliikenneverkkojen saatavuutta haja-asutusalueilla ja kiinteiden valokuituverkkojen energiatehokkuutta.

Osaaminen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Digitaalisiin perustaitoihin tulisi kuulua ymmärrys siitä, mitä verkkoa ja mitä päätelaitteita kannattaisi käyttää kestäväen yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta (verkkojen ja laitteiden energian- ja materiaalien kulutus, jne).

Digitaalinen infrastruktuuri

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Suomen Seutuverkot ry pitää tärkeinä kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla voidaan edistää luotettavien, suojattujen, tasalaatuisten ja huippunopeiden tietoyhteyksien toteutumista kaikkialle Suomeen.

3.1 Datatalous

Valokuitu – maailman nopein tietoliikenneyhteys – mahdollistaa datan liikkuvuuden turvaavan valtavyöhykän.

3.2 Kyberturvallisuus

Valokuituyhteydet kulkevat pääasiassa kaapeleissa maan alla, joten niitä on hankala häiritä tai vahingoittaa. Huoltovarmuuden kannalta valokuituyhteys on turvallisin vaihtoehto ja siten osa vahvaa kriittistä infrastruktuuria.

3.3 Digitaalinen infrastruktuuri

Suomen digitaalisen kompassin luonnoksessa todetaan aivan oikein, että teknologisen ja digitaalisen palvelukehityksen kärkijoukoissa pysyminen edellyttää Suomelta aktiivista ja edistyksellistä viestintäyhteyksien – ja verkkojen kehitystyötä ja osallistumista sääntelyä ja standardisointia koskevaan valmisteluun ja päätöksentekoon. Mobiiliverkkojen osalta sijoitummekin kansainvälisessä vertailussa hyvin. Sen sijaan tietoliikenneyhteyksien perusta eli valokuituverkot eivät kata vielä läheskään koko maata ja monin paikoin varsinkin maaseudulla mobiilidataan perustuvat tilaajayhteydet ovat toistaiseksi ainoa vaihtoehto. Mobiilidatassa nimellisuopeudet eivät toteudu juuri koskaan ja ongelmana on nopeuden ja viiveen vaihtelu. Nämä johtuvat samanaikaisten käyttäjien määrästä, käytettävissä olevasta taajuusalueesta, etäisyydestä tukiasemaan, maaston tai rakenteiden vaimentavasta vaikutuksesta ja sääolosuhteista. Paljon rummutettu 5G parantaa tilannetta taajamissa, missä lisääntyvä taajuuskapasiteetti parantaa verkkojen suorituskykyä. Sen sijaan 5G:llä ei pelasteta haja-asutusalueiden huippunopeiden tietoliikenneyhteyksien saatavuutta, koska varsinaiset 5G taajuudet toimivat korkeilla, lyhyen kantaman taajuuksilla.

Valokuituverkon saatavuus vuoden 2020 lopussa oli Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien tilaston mukaan 40 prosentilla Suomen kotitalouksista. Vastaavasti Euroopan komission (Digital Scoreboard) mukaan maaseudun huippunopeiden verkkojen peitto oli vuonna 2021 9,38 %. Suomen maaseutu on siis valokuituliittymien saatavuudessa Euroopan takapajula. Haja-asutusalueiden tietoliikenneyhteyksien merkitys on kasvanut merkittävästi etä- ja monipaikkaisen työskentelyn takia.

Kun otetaan huomioon, että dataliikenne kaksinkertaistuu kahden vuoden välein, eikä mobiiliverkkojen kapasiteetti tule haja-asutusalueella kasvamaan enää merkittävästi, tulee tilanne huononemaan entisestään. Markkinaehtoinen rakentaminen ei ole kannattavaa harvaan asutuilla alueilla, joten nyt tarvitaan lisää julkista tukea maaseudun valokuiturakentamisen edistämiseen.

Nykyiseen kiinteän verkon laajakaistatukilakiin liittyvässä valtioneuvoston asetuksessa kuntien jakautuminen eri maksuosuusluokkiin ei ole oikeudenmukainen. Valtion laajakaistatukiohjelman tulisi olla mahdollisimman yhdenmukainen maaseuturahaston tukiohjelman kanssa. Nykyiset kuntaosuudet ovat useimmille kunnille aivan liian korkeat. Asetuksessa yli 200 kunnassa kuntaosuus

tukikelpoisista kustannuksista on 33 % ja 60 kunnassa kuntaosuus on 22 %. Vuoden 2023 alusta kuntien verotuloista katoaa noin puolet, kun hyvinvointialueet käynnistyvät. Tämä merkitsee kuntataloudelle suurta epävarmuutta.

Saamamme palautteen mukaan monikaan 33 % tai 22 % kunta ei uskalla tarttua EU:n elvytyspaketin mahdollistamaan laajakaistan valtiontukeen. Tämän seurauksena käytettävissä olevaa lähes 50 miljoonan euron EU:n elvytyspakettiin liittyvää laajakaistarahoitusta ei ehditä hyödyntää määräaikaan mennessä, vaan rahat palautuvat takaisin EU:lle. Ilman luotettavaa laajakaistaverkkoa terveyden- ja hyvinvointipalveluiden digitalisaation eteneminen hidastuu, eikä soteuudistuksen tavoitteita saavuteta. Kuntaosuuden muutos ei kasvata valtion menoja ja suuri osa tuesta palautuu valtiolle verotuloina. Valtion kiinteän verkon tuen kuntaosuuksiin tarvitaan muutos pikaisesti.

Ilman kuntaosuuksien kohtuullistamista Suomen digitaalisen kompassin sitä tavoitetta, että kaikilla suomalaisilla kotitalouksilla ja yrityksillä on mahdollisuus gigabitin tietoliikenneyhteyteen ei saavuteta, eikä EU-tavoitetta verkkoyhteyksille saavuteta: gigabitti kaikille vuonna 2030.

Yritysten digitalisaatio

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Talouselämä -lehden 5.5.2022 julkaisemassa artikkelissa ”Elokuvan katsominen voi kuluttaa yhtä paljon sähköä kuin saunan lämmitys tai 20 km matka sähköautolla” Aalto yliopiston tutkija Jukka Manner toteaa, että mobiiliverkko on sähkösyöppö. Artikkelin mukaan mobiiliverkon käyttäminen kuluttaa energiaa jopa 1000-kertaisesti valokuituverkkoon nähden.

Digitaaliset julkiset palvelut

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Sujuva ja reilu luvitus sekä matala-asennustekniikoiden salliminen kaapeleiden sijoittamisessa tie- ja katualueille alentaa verkkojen rakentamiskustannuksia.

Samppala Aatu
Suomen Seutuverkot Ry